

Præsten

PRÆSTEFORENINGENS BLAD >> 114. ÅRGANG

>> 6. SEPTEMBER 2024

>> #36

AKTUELT

Ånden i tidsregistrering

SIDE 662

ANMELDELSE

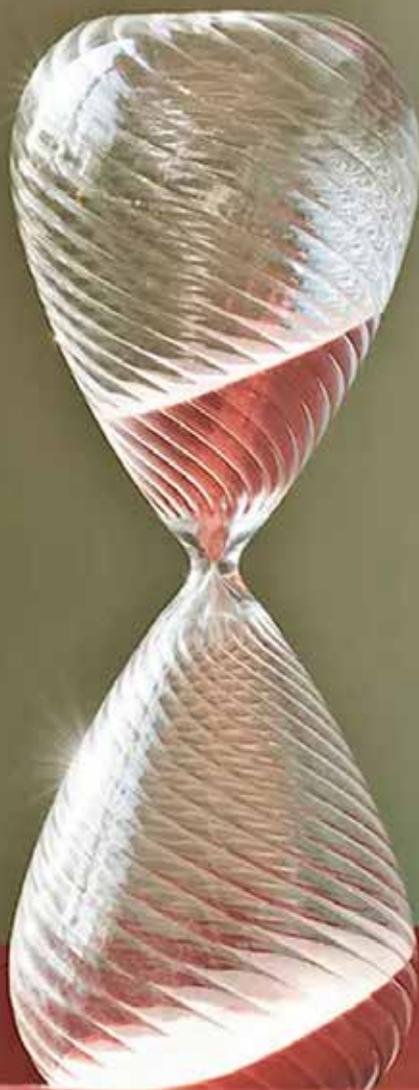
Gudstjenestens genrer

SIDE 671

DÅBSDEBATTEN

Hvor bliver vi Guds børn? Og hvordan?

SIDE 675

Maskefald er en udfordring af den lutherske tradition, som den udspiller sig i Den Danske Folkekirke. Med afsæt i en personlig livsfortælling undersøger forfatteren betydningen af inkarnationen, det, at Gud blev menneske, og han gør op med dogmatiske abstraktioner som arvesynd og offerdød.

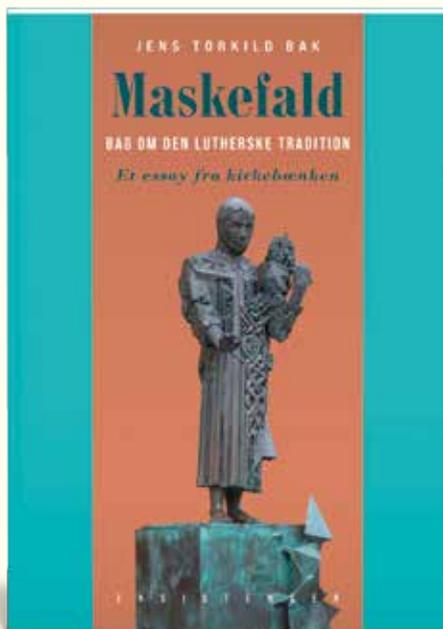
Maskefald

– bag om den lutherske tradition

Et essay fra kirkebænken

Af Jens Torkild Bak

118 sider | 174,95 kr.

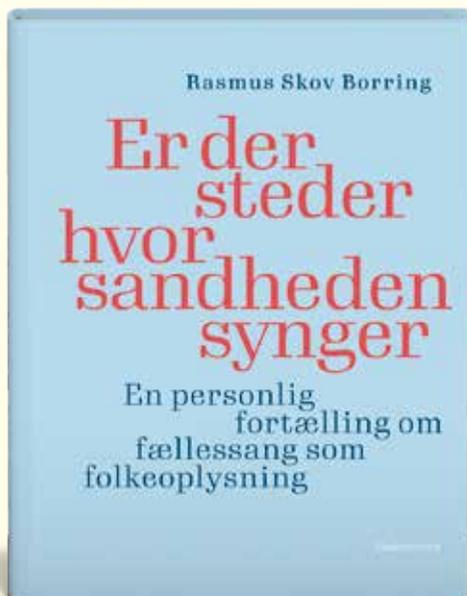
Danmark er en fællessangsnation. Vi synger i glæde og i sorg. Vi har to uvurderlige sangbøger af høj kvalitet, *Salmebogen* og *Højskolesangbogen*. Og dertil en række andre. Borring kommer omkring Grundtvig – og dedikerer et kapitel til Jens Rosendal, som både var ven og samarbejdspartner, og som har skrevet den måske mest benyttede fællessang i Danmark.

Er der steder hvor sandheden synger

En personlig fortælling om fællessang som folkeoplysning

Af Rasmus Skov Borring

154 sider | 249,95 kr.

INDHOLD

AKTUELT

Ånden i tidsregistrering

Af Signe Ettrup

SIDE 662

TEOLOGI I PRAKSIS

Kirketræet - inkluderende konfirmationsforberedelse

Af Stinna Ahrenst og
Johanne Langkjær Fårup

SIDE 666

PRÆDIKENVEJLEDNING

17. søndag efter trinitatis

Af Hanne Jul Jakobsen

SIDE 669

ANMELDELSE

Benedicte Hammer Præstholm
Kunsten at holde gudstjeneste
(Rasmus Nøjgaard)

SIDE 671

TEOLOGI

»Den hellige dåb, hvori du gør os til dine børn«

Af Elmo Due

SIDE 675

ANMELDELSE

Mogens S. Mogensen
Missionen midt iblandt os
(Lars Mandrup)

SIDE 679

RUBRIKKER

Uge til uge	SIDE 680
Fra sekretariatet	SIDE 681
Personalia	SIDE 681
Ledige stillinger	SIDE 682

SPØRGSMÅL OG SVAR

Spørg Præsteforeningen

SIDE 680

Forsidefoto:

Wikimedia Commons.

»Kunsten at holde gudstjeneste« har som præmis, at en gudstjeneste er et levende værk, der udfolder sig i tid og rum. (Foto: Aalborg Stift) Læs side 671

Næsten hele kirkens liv er repræsenteret i denne uges udgave af Præsten: Elmo Due undersøger et omdrejningspunkt i dåben, nemlig spørgsmålet om, hvordan vi bliver Guds børn. Rasmus Nøjgaard giver en grundig anmeldelse og anbefaling af en ny bog om gudstjenestens og liturgiernes genrer. Stinna Ahrenst og Johanne Langkjær Fårup præsenterer et nyt, inkluderende konfirmationsmateriale, og Lars Mandrup anmelder Mogens Mogensens bog om missionen og dens historie.

Howdan skal man dog nå det hele? Elof Westergaard og Thue Petersen drøftede ånden i tidsregistrering ved to oplæg på Præsteforeningens repræsentantskabsmøde. Signe Ettrup har sammenfattet drøftelsen.

Jakob Brønnum
Redaktør

 Præsteforeningen

ÅNDEN I TIDSREGISTRERING

Debatten om tidsregistrering: Præsteforeningens hovedbestyrelse inviterede biskop Elof Westergaard og tillidsrepræsentant og sognepræst Thue Petersen til at holde oplæg om tidsregistrering på Præsteforeningens repræsentantskabsmøde. Oplæggene kom omkring det at værne om medarbejdere, embedsforståelse, arbejdsglæde, arbejdsmiljø, friheden i præstearbejdet og spørgsmålet om, hvad det egentlig er mest relevant at tælle

TEKST OG FOTO: SIGNE ETTRUP

» **A**t nægte at tælle er sjældent til de fattiges fordel«. Med det citat indledte sognepræst og tillidsrepræsentant Thue Petersen sit oplæg om tidsregistrering. Citatet er hentet fra den franske økonom Thomas Piketty, som især forsker i økonomisk ulighed. Et citat, som bør give genklang i en fagforening, konstaterede Thue Petersen. »Som præsteforening er vi sat i verden for at beskytte præster, der er klemte«. Derfor kan man med

» Der er så meget, man kan tælle, måske er timer det mindst interessante

Piketty sige, at tidsregistrering er en fordel eller kan være det. Som præsteforening er det helt naturligt, at vi vil værne om dem, som har det svært, men tidsregistrering har ramt os som et tveægget sværd, sagde Thue Petersen. Den kommer desuden fra en helt anden kant. Det er ikke Kirkeministeriet, biskopperne eller Præsteforeningen, som har fundet på at bogføre arbejdstiden. Det er EU.

Lønmodtagerens beskyttelse

Formålet er at beskytte den enkelte lønmodtager. »Man kan også spørge, om det at tælle er afgørende. Piketty siger, at der er så meget,

man kan tælle, måske er timer det mindst interessante«, sagde Thue Petersen. Han pegede på, at for 10 år siden blev Betænkning 1544 fremlagt og siden skrinlagt. Det var en betænkning, som satte fokus på helt andre forhold i folkekirken. Man kan altså også forholde sig til tallene i sognene og ligningsmidler. Emner, der rummer store udfordringer.

Thue Petersen fortalte, at han er sognepræst og bosiddende i et provsti, hvor kirkeskatten er 0,4%. En kirkeskat, som formentlig er noget lavere end andre steder i landet. Hans provsti er også et provsti, hvor der er gode økonomiske muligheder for at ansætte personale og vedligeholde kirkens bygninger. Vilkår, som ikke deles med alle provstier.

Der er med andre ord mange ting, man kan tælle. Man kan f.eks. også tale om lønmidler og præstemangel. »Det, som præger vores arbejdsliv, handler i ringe grad om tid, men langt mere om ulighed i vores virke«, konkluderede Thue Petersen.

Præsten mellem kald og ansættelsesret

Til præstestanden hører en stor grad af frihed til at tilrettelægge arbejdet. Den frihed ville Thue Petersen ikke sætte over styr på grund af en EU-dom. Han frygtede, at tidsregistrering trods intentionen om at værne om præsterne, kan skabe langt flere problemer, end den lø-

»Som Præsteforening er det helt naturligt, at vi vil værne om dem, som har det svært, men tidsregistrering har ramt os som et tveægget sværd«, sagde Thue Petersen. »Den kommer desuden fra en helt anden kant. Det er ikke Kirkeministeriet, biskopperne eller Præsteforeningen, som har fundet på at bogføre arbejdstiden. Det er EU«

ser. Hvad gør man for eksempel i et pastorat, hvor to præster deler et embede, spurgte han. Den ene præst registrerer sin arbejdstid grundigt og detaljeret, den anden gør ikke. Det vil uvægerligt se ud, som om den ene laver langt mere end den anden.

Et andet element, som Thue Petersen beklagede ved tidsregistrering, er den kedelige tendens, der blandt præster, er til at tale om, hvor travlt man har. »Vi har travlt med konfirmander, begravelser og sognearrangementer. Denne uvane blandt os præster vil kunne blive tydelig med tidsregistrering«.

Han var ikke i tvivl om, at der er præster, der har svært ved at nå det hele. Provster og biskopper ved det også godt. »Det behøver vi ikke tidsregistrering til. Jeg tror, tidsregistrering er et dårligt redskab. Det kan muligvis gøre ondt værre for den præst, der har brug for aflastning, når der ikke er ressourcer

til aflastning. Så må man kigge ned over en uges arbejde og forholde sig til, om timerne til en prædiken kan skæres ned, så timerne går op«. Thue Petersen fandt, at den tilgang aldrig vil harmonere med, hvad præster som stand ønsker. Arbejdet er betinget af en fri-

» Et andet element, som Thue Petersen beklagede ved tidsregistrering, er den kedelige tendens, der blandt præster, er til at tale om, hvor travlt man har

hed og ressourcer til at være præst for den menighed, man er kaldet til. At være præst er ikke »bare« et arbejde. Det er også et kald og en livsstil.

»Som fagforening skal vi sikre gode arbejdsvilkår, men vi har også en forpligt- »

telse i forhold til kaldet. Det at leve i et sogn, hvor det forventes, at vi er til stede og nærværende. Jeg tænker, at tiden er vi kaldet til at give hinanden«, konstaterede Thue Petersen og pegede på, at når undersøgelser viser,

» Tidsregistrering må ikke ødelægge embedsforståelsen og den frihed i tilrettelæggelsen og bundetheden i varetagelsen af opgaven, som gælder for præster

at folk har stor tillid til præster, så skyldes det måske, at præster ikke møder folk i den forstand, at vi tænker, er det en kan- eller en skal-opgave?

Thue Petersen afsluttede sit oplæg med ordene: »Tidsregistrering er tidsspilde og et dårligt redskab at tage i brug. Det løser ikke de reelle problemer«.

Arbejdsglæden skal bevares

»Jeg starter, hvor du slutter, Thue Petersen, ved fornemmelsen af, at tidsregistrering er tidsspilde, og det løser ikke problemerne«, sagde biskop Elof Westergaard som indledning til sit oplæg. Tidsregistrering kan måske anspre til at sætte fokus på nogle af de forhold, som Thue Petersen peger på. Tidsregistrering hjælper ikke på økonomisk pres på præstebevillingen og præstemangel. De forhold fylder rigtig meget i biskoppens hverdag.

I forhold til håndtering af tidsregistrering havde Elof Westergaard sendt brev ud til tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter og provster, da krav om tidsregistrering blev indført i folkekirken. Han havde blandt andet fremhævet, at ånden i kravet om tidsregistrering er et ønske om at beskytte arbejdstager. Det skal man forstå og huske på, ligesom man skal være opmærksom på, at tidsregistrering skal ses i et europæisk perspektiv. Som det europæiske arbejdsmarked og det frie marked har ud-

Elof Westergaard sagde blandt andet, at det værste, man kan gøre, hvis man er belastet i sit arbejde, er at bede om en liste over kan- og skal-opgaver. »Det vil være ulykkeligt. Jeg vil hellere en skærpet forpligtelse til selvrefleksion, samt at man tager det op sammen med sin provst. At man selv i selvtilrettelæggelsen tager stilling til, hvad er det, jeg kan og skal

Elof Westergaard og Thue Petersen var enige om, at når der nu er krav om tidsregistrering, må det overvejes nøje, hvordan det håndteres. Tidsregistrering må ikke ødelægge embedsforståelsen og den frihed i tilrettelæggelsen og bundetheden i varetagelsen af opgaven, som gælder for præster

foldet sig efter murens fald, kan det være godt med beskyttelse og regulering. Det er imidlertid problematisk for den folkekirkelige arbejdsplads, hvorfor Elof Westergaard opfordrede til dialog om, hvordan det skal håndteres.

Elof Westergaard var enig med Thue Petersen i, at når der nu er krav om tidsregistrering, må det overvejes nøje, hvordan det håndteres. Tidsregistrering må ikke ødelægge embedsforståelsen og den frihed i tilrettelæggelsen og bundetheden i varetagelsen af opgaven, som gælder for præster.

Elof Westergaard vurderede, at når danske præster ikke kan undtages fra tidsregistrering, skyldes det folkekirkens tætte relation til staten. Han måtte tage til efterretning, at tidsregistrering er indført, og at det næppe kan ændres. Han konkluderede derfor, at opgaven nu er, at det ikke må tage energi og arbejdsglæde. »I loven om tidsregistrering står der indirekte, at præsten ikke selv tilrettelægger arbejdet; det støder jeg mig på. Det er vigtigt for mig at sige, at I har stor frihed i arbejdet og selv tilrettelægger det. Tidsregistrering skal ikke ændre vores virke som præster. Kravet kan måske få os til at blive skarpere på det embede, vi bestrider«.

Når præsten arbejder for meget

»Hvad gør du, hvis en præst arbejder for meget? Det var et af de spørgsmål, jeg fik stillet i forbindelse med oplægget i dag«, forklarede Elof Westergaard og sagde som svar: »Oplever en præst, at arbejdet er uoverskueligt, så skal man kontakte provsten. Man skal stille krav til ledelse. Det gælder også biskoppen. Jeg tager gerne det ansvar på mig«, sagde Elof Westergaard. Han understregede vigtigheden af at få talt om det præstearbejde, man har. Han fandt derfor, at det værste, man kan gøre, hvis man er belastet i sit arbejde, er at bede om en liste over kan- og skal-opgaver. »Det vil være ulykkeligt. Jeg vil hellere en skærpet forpligtelse til selvrefleksion, samt at man tager det op sammen med sin provst. At man selv i selvtilrettelæggelsen tager stilling til, hvad der det, jeg kan og skal«.

Elof Westergaard afsluttede sit oplæg med en opfordring til, at præsterne har fokus på kollegialitet og solidaritet. Det er der brug for. »Lad os gå i gang og ikke bekymre os om tidsregistrering. Lad os evaluere det. Hvad kan vi lære af det?« ❧

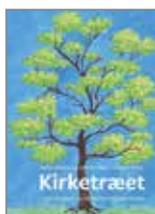

Kirketræet – inkluderende konfirmationsforberedelse

Stinna Ahrenst,
religionspædagogisk lektor i
FUV

Johanne Langkjær Fårup,
sognepræst og underviser i
kateketik på FUV Vartov

Kirketræet

Eksistensens forlag 2024.
Illustrationer: Christina
Ebbesen

I august 2024 udkom et nyudviklet undervisningsmateriale, der er udformet til at favne den store grad af diversitet, som ofte findes på konfirmandholdene. Materialet er udviklet

I erkendelse af, at ikke to konfirmandhold er ens, og at præster samt øvrige konfirmandundervisere er forskellige, er det ønsket med materialet at skabe et så fleksibelt materiale som muligt, der kan »strækkes« i mange retninger, men som samtidig bevæger sig inden for en genkendelig ramme, der gentages hver undervisningsgang. Den grundlæggende tankegang er: *Nødvendigt for nogle, godt for alle*, og derfor er materialet bygget op over en fast liturgisk ramme, genkendelighed med hensyn til metodevalg, inddragelse af taktile virkemidler og håndgribelige aktiviteter samt løbende overvejelser over, hvordan abstrakte teologiske begreber kan gøres konkrete og livsverdensnære for konfirmanderne. Der er 15 forløb med dertilhørende »mærker«, der gives som et konkret og visuelt tegn på, at forløbets tema er afsluttet.

Her følger et eksempel fra første forløb:

» På den ene side står overskriften:

Det vigtigste i livet.

På den anden side:

Hvad sker der i kirken?

med didaktisk inspiration fra det specialpædagogiske felt, i særlig grad autismespektret, og er afprøvet på special- såvel som på almenhold.

»One size does NOT fit all« – lav dørtærskel og højt til loftet.

Introgang: Velkommen til præst og i kirke

Dagens statement: »Kom og se!«

Flere steder i Biblen står ordene: »Kom og se!«. De næste måneder gælder den invitation særligt årets konfirmander, der inviteres ind i Biblens og kristendommens univers.

Liturgisk intro

- Lystænding
- *Dagens hemmelighed*: Bibel og model eller et billede af en kirke.
- Salmeforslag DDS 749: I Østen stiger solen op
- Trosbekendelse
- Bibelfortælling: Matt 28,5-7
»... Kom og se stedet, hvor han lå«.

Livsverdenstæt eksempel:

Har I prøvet at være i kirke? Til en barndåb, konfirmation eller måske en begravelse? (Giv tid til konfirmandernes svar).

Den første kirke blev bygget i Danmark for mere end 1000 år siden. Mange af de hvidkalkede kirker, I kan se rundt om i landet, er næsten lige så gamle. Prøv at lade tankerne flyve tilbage gennem århundrederne ... Tænk på, hvor mange mennesker, der har siddet på kirkebænkene i glæde og sorg, har

fulgt deres barn til dåb eller gået ved siden af deres kære ved kisten. Eller tænk på alle de spændte og glade konfirman-

» Den grundlæggende tankegang er: Nødvendigt for nogle, godt for alle, og derfor er materialet bygget op over en fast liturgisk ramme

der? Eller alle de mange, der er kommet søndag efter søndag for at lytte til historierne om Jesus. »Kom og se stedet, hvor han lå«, lød det i den lille korte bibelfortælling, som vi hørte før. Det lyder i alle kirker hver gang, mennesker samles her: »Kom og se!« Kom og lyt til historierne om Jesus! Kom og hør, hvad han har sagt og gjort! I år er I konfirmander i særlig grad inviteret ind i kirken og kristendommens historier til at komme og lytte og se og mærke. »

Det vigtigste i livet?
(Illustration fra bogen)

»Læg dem som spor rundt i kirken, så de vækker nysgerrighed. Brug fx en model af en kirke, en Bibel, et kors ...«

Aktivitetsforslag

1. Kom og se!

Medbring rekvisitter, der illustrerer, hvad I skal være sammen om i de næste måneder, og læg dem som spor rundt i kirken, så de vækker nysgerrighed. Brug fx en model af en kirke, en bibel, et kors, et billede af Jesus, en klokke osv.

2. Postkort til præsten

Har man nogle gamle postkort liggende, udleveres disse til konfirmanderne, der nu skal skrive eller tegne en lille hilsen til præsten. De kan fx skrive:

- A. Lidt om, hvem de er.
- B. Lidt om, hvad de glæder sig til ved at skulle begynde til præst.

3. Konfirmandernes mappe

Mappe og kirketræsplakat udleveres, og konfirmanderne kan nu sætte kirketræet ind som forside på deres mappe. Fortæl, at træet i dag og de næste mange gange får flere og flere frugter.

På opdagelse

Konfirmanderne får udleveret deres mappe og en blyant. De skal gå på opdagelse i kirken. Konfirmanderne skal frit vælge et motiv eller en genstand, som de skal tegne.

Er der tid, kan man derefter gå udenfor og lave samme øvelse: Find et motiv eller en genstand uden på kirken, som konfirmanderne skal tegne.

Opsamling sker i plenum, og der skal være god tid til at se hinandens tegninger.

4. Tavlestafet *Hvad er det vigtigste i livet? Og hvad sker der i kirken?*

Præsten tegner en lodret streg på tavlen. På den ene side står overskriften: *Det vigtigste i livet*. På den anden side: *Hvad sker der i kirken?* Via enten en brainstorm (hvor præsten skriver konfirmandernes svar på tavlen) eller en tavlestafet gælder det nu om at få flest bud på tavlen. Dernæst skal konfirmanderne prøve med streger at forbinde de to sider af tavlen, så det (forhåbentligt) bliver tydeligt, at det, der foregår i kirken, har noget med det vigtigste i livet at gøre.

Hyggehjørnet

Saft og kiks.

Liturgisk afslutning

- Fadervor
- Velsignelse
- Salmevers: 100 S.: 864: Må din vej gå dig i møde, v. 1. ☞

17. søndag efter trinitatis

Salmernes Bog 40,2-6 og Markusevangeliet 2,14-22/
Ung vin på nye sække

Hanne Jul Jakobsen,
sognepræst i
Møllevangskirken,
Aarhus V

Foto: Lars Salomonsen

» Det drejer sig om ikke at følge verdens tilbøjelighed til rivalisering eller dens systemer af gensidig udelukkelse og frygt

Til tekststykket

Jesus siger så meget - måske endda for meget til én prædiken. Han siger til Levi og os: »Følg mig!« Han siger: »Det er ikke de raske og rørige, men de syge og skamfulde, der har brug for at blive frelst«. Han siger: »Livet sammen med mig er en fest; fasten er aflyst for nu«. Han siger: »Nej tak til lappeløsninger! Jeg er den nye vin, der overgår enhver forstand og sprænger alt det gamle itu«. Det stritter umiddelbart lidt i øst og vest, men under alle omstændigheder: Der sker noget i mødet med Kristus. Noget nyt. Det er en ny sang, en ny begyndelse, et nyt blik, et nyt fælles liv.

Til sagen

Det er oplagt at bruge Salme 40 som en indgang til teksten. Ligesom i evangelieteksten er det Gud, der er den aktive. Det er Gud, der bøjer sig ned, Gud, der hører vores råb om hjælp, Gud, der trækker os op af undergangens grav, Gud, der frelser os og lægger en ny sang i vores mund. Ligesom det er Jesus, der kalder på Levi - ikke omvendt. Kristus kommer til os, som sidder fast i vores eget, og skænker os nyt liv og nye muligheder. Det er evangeliet i al enkelhed: At Gud gør alting nyt.

SALMER

- 403 Denne er dagen
- 14 (100 samer) Denne morgens mulighed (Salmer.dk) Verden er en salme
- 320 Midt iblandt os er Guds rige
- 69,5-6 Du fødtes på jord
- 729 Nu falmer skoven

Den tidligere ærkebiskop af Canterbury, Rowan Williams, skriver i sin lille store bog »Gud med os« om nyskabelse og opstandelsens transformerende kraft: Kristendom og livet i ånden er troen på, at »tingene ikke behøver være, som de er. Der er mere i livet end som så. Det drejer sig om ikke at følge verdens tilbøjelighed til rivalisering eller dens systemer af gensidig udelukkelse og frygt, men at leve fuldt og helt i Guds fremtid og begynde nu« (Eksistensen, 2017, s. 141).

Til debat

Ung vin på nye sække? Hvad er det? Ja, det er for eksempel, at Jesus spiser sammen med syndere. Det er, at alle er lige for Gud. Det evangelisk nye er det »

fælles. Er frelsen ikke altid en bevægelse ind i fællesskabet? Oprejsning af dem, som er faldet, inkludering af dem, som af den ene eller anden grund er udenfor! Den nye sang, den nye vin - er det ikke netop det kristne menneskes fritagelse fra at skulle realisere sig selv for i stedet at blive realiseret i det menneskelige fællesskab?

Det er oplagt at diskutere nadverens fællesskab som det sted, hvor vi får den nye vin serveret på nye sække. Williams skriver i sin anden lille bog »Kristen«: »En af de mest forvandlende ting ved nadveren er, at den forpligter mig til at se personen ved siden af mig som ønsket af Gud. Gud ønsker det selskab såvel som mit () En af de gaver, vi modtager i nadveren, er netop et nyt syn: evnen til at se tingene - vi må vove at sige det et kort øjeblik - under Guds synsvinkel« (Eksistensen, 2016, s. 77-78).

Tilfælles

Vi kommer let til at høre ordene om »ung vin på nye sække« som en annoncering af nye oplevelser. Måske længes vi efter forandringer i vores arbejdsliv eller familieliv, måske sukker vi efter at opleve noget andet end den hjemlige andedam, måske drømmer vi om endelig at slippe af med de dårlige vaner eller at blive et mere interessant menneske? En ny mand, et nyt job eller et nyt sommerhus. Alt det, som netop ikke er ægte nyt, men bare nye indpakninger af vores eget. Alt det, som mange selvhjælpsbøger giver gode råd til, men som ofte ikke er andet end ny vin på gamle sække.

Tilskyndelser

1. At følge Jesus er ikke at gå sine egne veje.
2. At følge Jesus er at drikke hans blod i et bæger.
3. At følge Jesus er at tro på nye begyndelser.

Tilnærmelser

Kim Andrea Brofeldts vidunderlige lille roman »Afslutninger« fra 2023 kan bru-

ges som afsæt for en prædiken med fokus på evangeliets forkyndelse af håb og nye begyndelser. »Jeg kender ikke til begyndelser«, siger hovedpersonen Sarah et sted. Sarah, der arbejder på et plejehjem, afslutter ting for folk, der er døde. Hun læser det sidste i de bøger, de er i gang med, spiser deres rester og færdiggør deres puslespil og strikkestøj. Det har hun gjort, siden hun var teenager. Hun lever for at afslutte andre menneskers projekter. Det er et underligt, for-

» Det er Gud, der bøjer sig ned, Gud, der hører vores råb om hjælp, Gud, der trækker os op af undergangens grav

krampet liv. En soning eller straf, hun har pålagt sig selv. Hun bærer på en tung skyld og på en hemmelighed, der har fået hende til at tro, at hun ikke har ret til at leve rigtigt. Pludselig får hun ansvaret for naboens dreng, der bare elsker hende, og pludselig støder hun ind i en mand, der finder vej til hendes hjerte. Kærligheden løsner alt det gamle i hende. Hun får mulighed for en ny begyndelse. Menigheden behøver ikke at kende hele historien, og du behøver ikke at genfortælle den i detaljer, men billedet af Sarah, som er gået i stykker og ikke føler sig fortjent eller i stand til en ny begyndelse, vil stå stærkt og med en klar evangelisk pointe: Kærligheden kommer til hende og kalder hende ud af sit eget og ind i fællesskabet (Alpha Forlag, 2023).

Tilknytning

Gode Gud,
du livets kilde og al kærligheds rod,
du som trækker
liv ud af mørke
og kalder glæde ud
af ingenting.
Vi beder dig
vær hos os der mangler fast grund
under fødderne ☩

Gudstjeneste er et levende værk, der udfolder sig i tid og rum

Anmeldt af

Rasmus Nøjgaard,
Sankt Jakobs Kirke på Østerbro

**Kunsten at holde
gudstjeneste**
En lærebog i liturgik om
gudstjenestens genrer og
flermedialitet

**Benedicte Hammer
Præstholm**
Eksistensen 2024

- Gudstjenesten beskrevet med en »genreanalytisk metode«
- Kritisk udblik på de alternative liturgier

De seneste år er der udgivet en lang række håndbøger om gudstjenesten, og vægtningen er gået fra en historisk og teologisk gennemgang til en analyse af gudstjenesteerfaringer og liturgiæns æstetiske kvaliteter. Benedic-

» Herved opnår Benedicte Hammer Præstholm den særlige gevinst, at liturgiæns forskellige genrer kan bedømmes ud fra forskellige præmisser

te Hammer Præsthols korte lærebog i gudstjenestens genrer og medialitet er et fremragende bidrag i denne diskussion. Den formår at folde et nyt begrebsappa-

rat ud og etablere en ny metodik, samtidig med at den er praksisorienteret og også rummer en række fine overvejelser om sprog og gestik.

Genrebegrebet i gudstjenesten

Med et nyt blik beskrives gudstjenestens enkelte led ud fra et genrebegreb, der muliggør en samtale og drøftelse af de enkelte ledes kvaliteter, vurderet ud fra om de liturgiske tekster er i overensstemmelse med deres respektive genres præmisser.

Herved opnår Benedicte Hammer Præstholm den særlige gevinst, at liturgiæns forskellige genrer kan bedømmes ud fra forskellige præmisser, fx kan kollekterne, kirkebøn, dåbs- og indstiftelsesord vurderes på egne præmisser. Dermed opnås en mere adækvat bedømmelse, der ikke alene forholder sig til en samlet gudstjenesteteori, men kan inddrage indsigter fra forskellige teorier, hvad enten de er liturgihistoriske (sådan har vi tidligere gjort), dogmatiske (ordet skal være forståeligt, opdragende og belærende) eller æstetiske (gudstjenesten skal opleves sanseligt og magisk).

Præstholm gør sig ingen illusioner om, at højmessens liturgi let lader sig omskrive, oversætte og forklare, men er sig tværtimod bevidst, at den autoriserede højmesseliturgi er resultatet af en nøje gennemtænkt og velafprø- »

vet liturgisk tradition, der kun med stor omhu lader sig forny og genskrive; nogle liturgiske genrer er lettere at forny (fx

men Præstholt afviser at gå empirisk til værks, da »sådan en brug ofte implicerer en forkert præmis, nemlig den forestilling, at det alene er receptionen af »værket«, der kan belyse, hvad værket er ...« (s. 13). I stedet vil bogen fremlægge en metode, der tager udgangspunkt i højmessens selv i forsøget på at nå frem til bud på, hvordan de enkelte led bedst forløses og »fremtræder i overensstemmelse med sig selv«. Man kunne tro, at dette selvreferentielle metodegreb blot ville bekræfte højmessens historiske og teologiske kvaliteter, men det viser sig ikke at være ærindet. Metoden skal snarere styrke læserens kritiske blik på de liturgiske led, og det er en pointe, at hver genre har sine egne kvaliteter, hvorfor man hverken kan afvise ordets og den diskursive fremstillings betydning for gudstjenesten eller den æstetiske fremførelse i tid og rum, for begge elementer er på spil i alle genrer, men med forskellige tyngdepunkter.

» Præstholt gør sig ingen illusioner om, at højmessens liturgi let lader sig omskrive, oversætte og forklare

bønnerne), andre kun vanskelige (fx sakramenterne). Præstholt har en lang række eksempler på, når fornyelsen går galt, og forbavsende få eksempler på, når det lykkes, ligesom forfatteren selv afstår fra at komme med egne genredækvate forslag. Det sidste er ærgerligt, da genrebegrebet således primært bruges diskvalificerende.

En gudstjeneste er et levende værk

»Kunsten at holde gudstjeneste« har som præmis, at en gudstjeneste er et levende værk, der udfolder sig i tid og rum,

»Med undtagelse af nogle få kollektor, falder de alle ved mødet med den genreanalytiske metode«

Liturgiens »kommunikative handling«

Et væsentligt grundlag for genrebestemmelsen er den gentagne observation af liturgiens »kommunikative handling«: hvem er salutationens, læsningernes, bønnernes og prædikenens afsender og modtager? Genrens formål kan være helt bestemmende og normativ for dens indholdsbestemte og stilistiske karakteristika. Fx er salutationens agens Gud selv, sproghandlingen rammer menigheden, der forskudt svarer tilbage til liturgen. Salutationen medierer således Guds tiltale i »Jeg/Jer-form« og konstituerer menigheden, der nu kan svare tilbage til liturgen i Vi/dig-form. Præstholms kritik af nyere tiltag kommer til udtryk, når denne genrebestemmelse brydes, fx når præstens velmente personlige indledning af gudstjenesten bryder gudstjenesteindledningens genre og overtager »værtens«, Guds agens-rolle (det vertikale perspektiv vendes til et horisontalt). Her kunne Præstholm have inddraget den udbredte højmessepraksis at udelade ind- og udgangsbønnen og dermed indlede gudstjenesten med salutationens vertikalitet modsat indgangsbønnens horisontalitet (Vi er kommet ind i dit hus), men det kendetegner bogen så godt som aldrig at bruge metoden på den autoriserede liturgi selv, men kun på alternative liturgier og tekster.

Et kritisk udblik på alternative liturgier

Præstholm koncentrerer sig om højmessens autoriserede led, og særligt sakramenterne får opmærksomhed med et kritisk udblik til de alternative liturgier, der midlertidigt er godkendt i forskellige sogne. Med undtagelse af nogle få kollektter falder de alle ved mødet med den genreanalytiske metode.

Hvad enten man som læser er enig eller uenig med Præstholm, så er grebet afklarende. En hyppig motivation for at genskrive sakramenternes ordlyd er påstanden om, at ingen rigtig forstår, hvad de udsiger. Her byder genrebegrebets normativitet, at sproget skal have traditionens teologiske tyngde, og at ri-

tualets teologiske betydning, prægnans og rummelighed begrænses, hvis intet er fremmed, men alt er indlysende og velkendt og ikke ægger til forundring og eftertanke.

Dermed er sproget også yderst centralt for genrebegrebets arena, og hvor bønnen kan være både poetisk og metaforisk, så er de centrale led i sakramenterne aldrig metaforiske.

Her afgrænser Præstholm sig markant til andre nyere danske liturgiteoretikere, der fordrer gudstjenestens mysterium, ubegribelighed og fremmedhed, og som mener, at dåbens og nadverens liturgi er båret af metaforer (fx Jacob Wolf, senest i *Fønix 2024* og mere udfoldet i »*Gudstjenesten*«, Eksistensen 2018).

» En hyppig motivation for at genskrive sakramenternes ordlyd er påstanden om, at ingen rigtig forstår, hvad de udsiger

Præstholms flermediale blik for sprogets, begrebernes, ordets, Bibelens, forståelighedens og æstetikens betydning er yderst inspirerende og et højdepunkt i bogen. Fx afviser Præstholm ikke forståelighedens betydning, men forståelighed er ikke nødvendigvis et ligefremt forståeligt sprog, men en god og formidlende fremførelse.

Forståeligheden forløst

Hun fordrer forståeligheden forløst i en velforberedt og formidlende oplæsning (der hverken er dramatiserende, manieret eller postulerende), som lader selve tekstens ordlyd være flertydig.

Med flittig reference til et andet nyere liturgisk hovedværk, »*Skriften i munden. Stemme og krop i gudstjenesten*«, Eksistensen 2022, af Helene Dam og Loa Brix, formidles de retoriske virkemidler, der kan »oversætte« tekstens vanskelighed og gøre den begribelig for øre og ånd. Præstholm anerkender således ikke, at gudstjenesten notorisk er uforståelig og kun tilgængelig for den vante kirkegæn- »

»Den enkelte højmesse må forsøge at forløse hver enkelt led mest hensigtsmæssigt i forhold til genren. Det er høje krav at stille højmessens ansvarlige parter, præst, organist, sangere, kordegn, sangere«

ger. Det kan aldrig være fremførelsens kunst at gøre det vanskelige uforståeligt, tværtimod er det lige omvendt.

Det er også overbevisende, at Præstholm fastholder, at både diskursivitet og æstetik er afgørende elementer i højmessens liturgi. Højmassen er ikke kun drama og oplevelse, et guddommeligt mysterium, ligesom den heller ikke kun er

» Præstholm anerkender således ikke, at gudstjenesten notorisk er uforståelig og kun tilgængelig for den vante kirkegænger

sproglig formidling af Guds ord. Genrerne afgør, hvor fokus kan lægges, og den enkelte højmesse må forsøge at forløse hver enkelt led mest hensigtsmæssigt i forhold til genren.

Det er høje krav at stille til højmessens ansvarlige parter, præst, organist, sangere, kordegn, sangere og evt. læsere, men det er ikke desto mindre den opsang, som også følger med mellem linjerne.

Af samme grund afsluttes der med en opfordring til lokalt at arbejde med højmassen og her anvende denne nye metode om gudstjenestens genrer og flermedialitet, som måske alligevel ikke er helt så ny, da Præstholm vedkender sig en stor arv fra de tyske allestedsnærværende teologer Alexander Deeg og David Plüss (særligt »Liturgik, Lehrbuch Praktische Theologie«, Band 5, Gütersloher Verlagshaus 2021).

Benedicte Hammer Præstholms forbilledligt enkle, klare og gennemtænkte lærebog i liturgik fortjener at blive læst af alle med interesse for liturgi og gudstjenesteliv, og jeg spår den en solid betydning i den kommende liturgiske drøftelse. Jeg håber også, at Præstholm, der selv er musikkyndig og salmedigter, vil udfolde metoden til også at omfatte salmesangen og kirkemusikken, da netop den kristelige digtekunst og kirkekomposition har en helt afgørende betydning for højmessens (og alle andre gudstjenesters) samlede udtryk. ❧

»Den hellige dåb, hvori du gør os til dine børn«

Elmo Due

Tidligere Pastorseminariet
i København

Hvem er egentlig Guds børn, og hvordan er de blevet det? Forestillingen om Guds børn i Det Nye Testamente har sit ophav i Hoseas 2,1, men Det Nye Testamente forudsætter et fald ud af pagten, som nu er genoprettet ved Jesu død og opstandelse. Elmo Due undersøger en mulig mystifikation i dåbsritualet

1. Guds børn

Det er vist blevet god latin blandt Folkekirkens præster, at de på den ene side anser alle uanset dåb for at være Guds børn, samtidigt med at de tilsyneladende uden de helt store anfægtelser takker for »den

» Så åbenbart er det ikke alle, der kaldes Guds børn i Det Nye Testamente. Men hvem er det så, der er Guds børn?

hellige dåb, hvori du gør os til dine børn«. Men dette led i ritualet må vel betyde, at kun de døbte er Guds børn. Den samme indstilling ser ud til at gælde bispesegmentet, hvis man ellers kan dømme ud fra de svar, som kom fra nogle af bisp-

kandidaterne ved valget i Roskilde Stift for et par år siden.

Der er naturligvis undtagelser. En af dem er Carl Lomholt, som i *Præsteforeningens Blad* 2014, 552, fortæller om sin uro over bønnens formulering. Han har ikke kunnet forene bønnens ord med den efterfølgende læsning fra Mk. 10, hvor han gør opmærksom på, at den lidt frie autoriserede oversættelse, »Guds rige er deres«, har tabt en ikke uvæsentlig pointe, idet den grammatisk korrekte oversættelse snarere ville være »Guds rige hører sådanne til«. ¹ For det betyder, at alle, der som børnene har brug for Guds omsorg, de syge, de fattige og udstødte hører til Guds rige. Her er der derfor ikke tale om et skel mellem »os og dem«, som ritualet ifølge Lomholt sætter.

Betroelser og anfægtelse

Carl Lomholt fortæller så, at han ved en bestemt lejlighed skulle holde dåb sammen med Christian Thodberg i Aarhus Domkirke og derfor betroede ham sin anfægtelse over ritualet. Thodberg svarede ham, at han ville tænke lidt over, hvordan man kunne bruge en anden formulering, så da de mødtes før gudstjenesten i domkirken, fik Carl Lomholt den version, som han siden benyttede.

Den lød »Vi takker dig, himmelske Fader, fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb, hvori du kalder »

os, hvad vi er, dine børn«, en formulering, som jo måske kan hente hjælp fra 1. Johs 3,1: »Se, hvor stor kærlighed Faderen har vist os, at vi kaldes Guds børn, og vi er det«. Det blev så den formulering, som Carl Lomholt siden benyttede med ro i sindet.

Imidlertid står der alligevel noget tilbage. For i det samme brev og i det samme kapitel, som Thodberg har hentet hjælp i til sin formulering (1. Johs. 3), tales der også om djævelens børn, og det er som bekendt ikke det eneste sted i Det Nye Testamente, dette finder sted, jf. Jhs. 8,44 og den tilsvarende betegnelse »verdens børn« Luk. 16,8, 2. Kor. 4,4.

» I 1947-48 kom det til en udveksling mellem Karl Barth og Oscar Cullmann om barnedåben, som imidlertid også kunne give et væsentligt afkast i forhold til den anfægtende formulering i Folkekirkens dåbsritual

Så åbenbart er det ikke alle, der kaldes Guds børn i Det Nye Testamente. Men hvem er det så, der er Guds børn? I en kronik (KD 20,04, 2022) gør Nils Arne Pedersen opmærksom på, at forestillingen om Guds børn i Det Nye Testamente ganske vist har sit ophav i Det Gamle Testamente (Hoseas 2,1), men i Det Nye Testamente forudsætter et fald ud af pagten, som nu er genoprettet ved Jesu død og opstandelse. Det er derfor ikke overraskende, at udtrykket Guds børn i Det Nye Testamente knyttes til denne begivenhed, en begivenhed, hvorved Jesus i samme kapitel 10 i Markusevangeliet i samtalen med zebedæussønnerne kalder sin død og opstandelse en dåb Mk.10 jf. Luk 12.50. Det betyder efter min mening, at ritualets ord om, at vi i dåben bliver Guds børn, henviser til Jesu død og opstandelse, og at den kirkelige dåbshandling er en forkyndelse af det allerede skete, nemlig at vi i Guds øjne er hans børn. Det vil sige, at alle hører Guds rige til før og også uden den kirkelige dåb, men ikke uden dåben på Golgatha. Det er den begivenhed, vi i bønner takker for.

2. Generaldåben

I 1947-48 kom det til en udveksling mellem Karl Barth og Oscar Cullmann om barnedåben, som imidlertid også kunne give et væsentligt afkast i forhold til den anfægtende formulering i Folkekirkens dåbsritual.² Den umiddelbare anledning til diskussionen i 1948 var, at Karl Barth under sit arbejde med dåben (»Die Kirchliche Lehre von der Taufe«, 1947) havde konkluderet, at der i Det Nye Testamente ikke var tilstrækkeligt belæg for barnedåben. Dette provokerede den estimerede lutherske professor i Det nye testamente Oscar Cullmann til at udgive et modsvar (»Die Tauflehre des Neuen Testament«, 1948). I en grundig eksegetisk undersøgelse af en række centrale fortællinger og udlægninger af dåben i evangelierne og brevene afviser han Karl Barth. Det sker dels med henvisning til Joachim Jeremias' undersøgelse af proselytdåben (»Hat die älteste Christenheit die Kindertaufe geübt?« 1938), hvor børnene blev døbt når forældrene blev det, dels med parallellen til omskærelsen.

Ganske vist fremgik barnedåben ikke direkte af Det Nye Testamente; problemstillingen var åbenbart ikke relevant i urmenighederne. Det interessante i forhold til diskussionen om formuleringen i dåbsritualet er imidlertid, at Cullmann undervejs i sin fremstilling taler om »den egentlige dåb«, som han også kalder »generaldåben«, nemlig Jesu stedfortrædende død og opstandelse til al verdens frelse, en opfattelse, som en anden af det 20. århundredes anerkendte lutherske teologer, nemlig Gustaf Wingren, udtrykkeligt tilslutter sig (Wingren, 15).

Cullmann peger endvidere på, at til denne gerning, blev Jesus viet, da han sammen med syndere blev døbt med omvendelsesdåben i Jordanfloden, en opfattelse, som vi også møder hos Regin Prenter, der ligesom Cullmann ser, »at der består en saglig sammenhæng mellem Jesu modtagelse af Johannesdåben og logiet Mark 10.38, hvor Jesus sammenligner sin død med en dåb« (Prenter, 506).³ Det er i denne sammenhæng,

at Paulus kan skrive som han gør i Rom 6, ligesom det jo giver god mening, at påsken i oldkirken blev den store dåbsfest.

Det er med andre ord i kraft af påskens begivenheder, ja, vel hele Jesu liv og død, at Gud efter syndefaldet viser sig som far. Det er her, løftet bliver født, at vi må kalde os Guds børn, og vi er det. Dette løfte er lige så ensidigt i sin karakter som en velsignelse. Intet kræves, alt er modtagelse. Herefter har enhver ret til at kalde sig Guds barn, og de *er* det. Så egentlig må man vel slutte, at det afgørende, der sker i dåbsritualet, allerede *er* sket, nemlig at Gud har handlet, har genoprettet pagten. Det betyder, at enhver har ret til at kalde sig Guds barn med en eksplicit eller implicit henvisning til denne begivenhed. Men netop med denne henvisning. At henvise til andet, f.eks. skabelsen, er med andre ord at springe syndefaldet over.

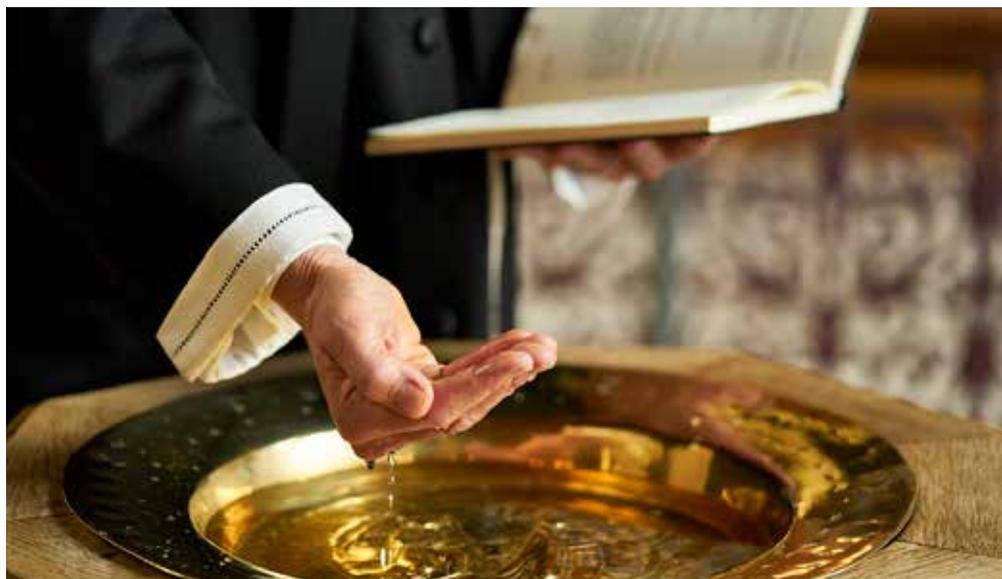
3. Hvad sker der så i kirkens dåbshandling?

Helt bogstaveligt er der intet forkert i den nuværende formulering i dåbsritualet. Men den kan som nævnt være anfægtende,

ikke mindst fordi det med den nuværende formulering ikke er så tydeligt, at Gud har handlet først, og at pagten allerede blev oprettet, medens vi endnu var syndere, og at vi i Guds øjne er Guds børn også før og endda uden den kirkelige dåb. Med Jesu død og opstandelse og fra dette midtpunkt i historien har alle ret til at kalde sig Guds børn, til denne betegnelse har kirken ingen ophavsret. Det var vel også meningen med Thodbergs ritual, som Carl Lomholt siden fandt trøst i?

Men hvad sker der da i den kirkelige dåbshandling, når den afgørende vending er »generaldåben«, Jesu død og opstandelse? Jeg mener, man må kunne nærme sig dette ved at genopfriske det grundtvigske dåbssyn, det vil sige at forstå dåben som en pagt. Hos Gregersen hedder det således, at »Grundtvig formulerer dåben som en mundtlig og gensidig nådespagt, der har sin rod i himlen, i Guds evige treenighed, men som virkeliggøres på jorden i foreningen mellem Guds store Ja til mennesket og menneskets lille ja til Gud« (Gregersen, 216, 213, flg.). Det ser ud til, at det tyvende år- »

»Lomholdt betroede ved en dåb i Aarhus Domkirke (billedet) Thodberg sin anfægtelse over ritualen. Thodberg ville tænke lidt over, hvordan man kunne bruge en anden formulering«

Cullmann (1902-99): Forudsætningen ligger i Jesu dåb

hundredes forbud mod det lille ja, nu måske kunne ophæves med anbefaling. Hos Grundtvig er dette lille ja en genklang af gudbilledligheden.

Med dette lille ja til det store Ja er pagten sluttet, og den døbte er indlemmet i kirke og menighed. Man kan vel tale om det som en bekræftelse af det, der er sket, men ikke helt, for der er ikke tale om en jævnbyrdig aftale eller et håndslag, men snarere om en taknemlighedshandling, en forkyndelse til den forløste menneskelighed. Så »det lille ja« er som et lille Halleluja, der er troen i ét ord.

Dertil kommer, at dåben er en forkyndelse til kroppen ved et »element«. Hos Prenter hedder det således, at »Luthers intension i realpræsen slæren er klar nok - ganske som i dåbens »Gotteswasser« - i hvilket ordet er klædt i stof. Evangeliet kan her ikke forveksles med en tanke«. (Nielsen 2004,43; Prenter 1967,548). Hos Nielsen hedder det videre, at stoflighed i ritualet får en elementær, selvidentisk karakter af en højere ontologisk rang. Vand er ikke bare vand, brød er ikke bare brød. I dåben siges der ganske vist intet andet, end hvad der forkyndes fra prædikestolen, men som

handling erfares forkyndelsen på en anden måde. Forkyndelsen får dermed karakter af kropslig tilsigelse. Hvad der skete engang, sker nu; hvad der skete med Jesus Kristus, gælder for den døbte (mig) i et evigt sakramentalt præsens. Ordet vender ikke tomt til bage, heller ikke som sakramente.

» Cullmann peger endvidere på, at til denne gerning, blev Jesus viet, da han sammen med syndere blev døbt med omvendelsesdåben i Jordanfloden

Alle mennesker har altså ret til at kalde sig Guds børn, selv om ikke alle gør det. Denne ret fik vi ved Jesu død og opstandelse eller »generaldåben«, hvilket også bliver sakramentalt tilsagt den enkelte i dåbshandlingen, men altså også på andre måder. Man fristes næsten til at nynne med på et vers, som Grundtvig skrev i 1848: »Til et folk de alle hører, som sig regne selv dertil«. (»Folkelig skal alt nu være«, Højskolesangbogen 2000, 459).

Men altså: det er ikke en ret for os eller nogen som helst uden det, der skete i den påske, som blev tidens og historiens vendepunkt. Denne stedfortrædende dåb var nødvendig til frelse, men dermed har også alle ret til at kalde sig Guds børn. Dermed er der givet et svar til den anfægtelse, som dåbsritualet giver anledning til; men måske kan den samme anfægtelse også give anledning til at se lidt nærmere på netop denne formulering. ☘

Noter

1. Dette udsagn af Jesus opfattes almindeligvis som en henvisning til børnenes enfoldighed og ikke deres uskyld (Erich Klostermann, »Das Markus-Evangelium«, 113). Hvis det er en medfødt egenskab, der gør, at de hører Guds rige til, bliver barnekåret begrundet i skabelsen og ikke i forsoningen/dåben.
2. Formuleret af Peder Madsen under udarbejdelsen af 1912-ritualet
3. Jf. også noten, hvor Prenter gør opmærksom på, at denne iagttagelse tidligere er blevet gjort af F. Dibelius (Prenter, 506).

Missionen i historien og nutiden

Anmeldt af
Lars Mandrup,
tidligere Risskov

Missionen midt iblandt os
Kristen mission til, i og
fra Danmark historisk og
teologisk belyst

Mogens S. Mogensen
Eksistensen 2024,
470 sider, kr. 350,-

» **K**ristendommen handler om en glæde, der er for hele folket ... Tilmed skal den deles med mennesker i alle folk ... Holder de (kristne) kristendommens budskab for sig selv, er de i færd med at benægte det. Derfor er det at dele kristendommen, dvs. kristen mission, altid midt iblandt os«. Sådan udtrykker Mogens S. Mogensen missionens væsen i indledningen til sin bog om kristen mission. Der skulle således ikke være meget at være i tvivl om.

Mogens Mogensen er en af de mest vidende og erfarne danske missionshistorikere og missionsteologer og har bestridt næsten alle slags poster inden for dansk mission. Han har netop udgivet en meget omfattende dansk missionshistorie, som har været savnet i mange år. Den kan ses som efterfølger for den sydafrikanske missionsteolog og -historiker David J. Bosch's »Transforming Mission« fra 1992.

Selv om der ikke skulle være meget at være i tvivl om, når talen er om mission, har det vist sig, at mange af de metoder,

som i historiens løb har været anvendt i bestræbelserne på at dele kristendommen med andre, har været dybt problematiske, som fx når det kristne budskab er blevet fremmet med vold, tvang og korstog.

Det var tilfældet helt fra kristendommens indførelse i Danmark. Nu skal man passe på ikke at bedømme fortiden efter nutidens målestok, hvilket Mogensen heller ikke gør, men tidligere tiders missionsmetoder har medvirket til at skabe en modvilje mod mission, som også i dag findes langt ind i kirkelige kredse. Derfor stiller Mogens Mogensen spørgsmålet, om det ikke var bedre helt at droppe ordet mission. Så vidt går han ikke.

Skellet mellem indre og ydre er ophævet

Mogensen kalder sin bog »Missionen midt iblandt os«. Hermed fastslår han, at tidligere tiders skellen mellem indre og ydre mission ikke gælder længere. Bestræbelserne på at dele glæden kender ikke grænser. Det sker i lige høj grad spontant som på organiseret vis i menigheder og lokalmiljøer. »Missionsmarken« findes alle vegne. Derfor hører også en lang række indenlandske organisationer og foreninger med i hans beskrivelse.

Bogen rummer en stort set komplet gennemgang af danske missionsfremstød, missionsorganisationer og -foreninger, lige fra kristendommens komme til Danmark længe før Ansgar til i dag med beskrivelser af missionsmetoder, missionsmodeller og missionssyn. Derfor er bogen meget omfattende og detaljerig. »

Når vi har de mange missionselskaber, skyldes det ikke mindst forskellige syn på forholdet mellem ordforkyndelse og diakonale handlinger (tidehvervske og missionske i bred forstand) og forskellige opfattelser af mission og folkelighed (grundtvigsk prægede og pietistiske). Med andre ord kan man sige, at vi har eksporteret vores egne kirkelige retninger og til dels stridigheder til »missionsmarken«.

Det største nybrud i nyere tid er forståelsen af mission ikke som missionselskabernes eller missionærernes mission, men som Guds egen mission i verden, som han har inddraget mennesker i. Denne forståelse er en frugt af den økumeniske bevægelse og deles i dag af de fleste missionsorganisationer og har bragt dem tættere på hinanden. I flere tilfælde har det medført fusioner.

Kirker overalt

Set fra en positiv vinkel har kristen mission betydning, at der i dag findes kristne kirker overalt på jorden. Kirkerne er blevet selvstændige, er selv blevet missionerende og har i mange tilfælde fået deres eget præg efter deres egen jordbund (den såkaldte kontekstualisering). Dette er utvivlsomt den stærkeste grund til kristendommens vækst i dag.

Kristendommens vækst udgår i dag især fra de kirker, som er frugten af tidligere tiders missionsvirksomhed. Mogens Mogensen peger på det vigtige faktum, som den engelske historiker Philip Jenkins viser i bogen »The Next Christendom«, at højst en tredjedel af verdens kristne findes i de gamle kristne lande i Vesten. I dag finder vi de største kristne samfund på den sydlige halvkugle. »En typisk nutidig kristen ... er en kvinde, der lever i en landsby i Nigeria eller i en brasiliansk favela«. Det positive er, at missionen nu er vendt tilbage til Vesten.

Mogens Mogensen øser i et let tilgængeligt sprog af sin store viden, belæsthed og erfaring til alle, der vil følge den kristne mission, og som ønsker at have fingeren på pulsen om den retning, som nutidig mission bevæger sig i. ❧

PENSIONSOPLYSNING

Jeg har været på pensionsinfo.dk for at tjekke mine pensionsforhold. De oplysninger er helt anderledes end dem, der står på tjenestemandspension.dk
Hvad passer?

Hvis du er tjenestemand, skal du bruge tjenestemandspension.dk, hvis du skal have overblik over din tjenestemandspension. Det skyldes, at din tjenestemandspension er en lovpension. Pensionsinfo.dk har derfor ikke nødvendigvis de rigtige oplysninger. Men i forhold til alle andre pensioner giver pensionsinfo.dk bestemt et godt overblik.

Med venlig hilsen Sekretariatet

Rubrikken erstatter ikke konkret juridisk rådgivning. Har du spørgsmål, anbefaler vi, at du kontakter sekretariatet. Alle spørgsmål og svar fra Præsteforeningens Blad er samlet på hjemmesiden.

UGE TIL UGE

TEKST & TEOLOGI 8

**Efterårets prædikener -
en inspirationsdag for præster**
Mandag den 9. september kl. 9.30-14.45
Lokale M2 (bygn. 1420, i tilknytning til Stakladen).
Fredrik Nielsens Vej 2, Aarhus Universitet.

Vil du gerne følge med i, hvad universitetsteologien arbejder med? Eller søger du ideer til at forny dine ugentlige prædikener? Teologi ved Aarhus Universitet

arrangerer nu det ottende heldagsseminar under overskriften *Tekst og Teologi*, der giver lejlighed til begge dele. I relation til efterårets prædiketekster giver fem forskere et indblik i, hvad de aktuelt arbejder med, og inviterer til en fælles drøftelse heraf. Seminaret kræver forhåndstilmelding på <https://events.au.dk/tekstogteologi-september2024/conference>, senest tirsdag d. 3. september (Pris: 175,- kr. inkl. kaffe, frugt, kage og let frokost). Alle er velkomne. Vel mødt!

Program

Kl. 9.30-9.35: Velkomst ved Kasper Bro Larsen, prof. i Det Nye Testamente.

Kl. 9.35-10.15: Michael Mørch Thunbo, ph.d.-studerende i praktisk teologi: »Håb i en håbløs tid? Om evangeliet i krisen – en undersøgelse af danske prædikener fra 1849-1965«. Luk 21,25-36 (2. søndag i advent, 1. tekstrække).

Kl. 10.15-10.45: Kaffepause (kaffe, frugt).

Kl. 10.45-11.25: Elisa Uusimäki, professor i Det Gamle Testamente »At møde Gud på farten«. Genesis 28,10-18 (19. søndag efter trinitatis).

Kl. 11.25-12.05: Jakob Engberg, lektor i kirkehistorie: »Tidlige kristne omvendelses- og kaldsberetninger«.

Joh 1:35-51 (19. søndag efter trinitatis).

Kl. 12.05-13.00: Let frokost i foyeren.

Kl. 13.00-13.40: Anna Bank Jeppesen, ph.d.-studerende i systematisk teologi. »Jeg er ikke kommet for at kalde retfærdige, men syndere« – Anders Nygren og Guds uretfærdige kærlighed. Mark 2,14-22 (17. søndag efter trinitatis).

Kl. 13.40-13.55: Kaffepause (kaffe, kage).

Kl. 13.55-14.35: Anders-Christian Lund Jacobsen, professor i dogmatik: »Sikke en opstandelse, når Gud bliver alt i alle«. Joh 11,19-45 (16. søndag efter trinitatis).

Kl. 14.35-14.45: Afrunding ved afdelingsleder Jakob Egeris Thorsen.

Kort over offentlig betalingsparkering på AU. Læs parkeringsskilte nøje.

SEKRETARIAT

ARBEJDSMILJØREPRÆSENTANT

Frank Hestehauge

er valgt i Roskilde Domprovsti i Roskilde Stift.

Else Juul

er valgt i Varde Provsti i Ribe Stift.

KALENDER 2025

Præsteforeningens Kalender 2025 blev udsendt sammen med blad 18.

Er du medlem af Præsteforeningen, koster en ekstra kalender 80 kr.

Er du ikke medlem af Præsteforeningen, koster en kalender 115 kr. + porto.

Yderligere eksemplarer kan rekvireres på ddp@praesteforening.dk

Vi har stadig kalendere for 2024, som koster det samme og kan rekvireres på samme måde.

PERSONALIA

AFSKED

Henriette Leslie Idstrup

sp. (kbf) i Korsløkke Pastorat i Fyens Stift er afskediget fra den 31. august 2024.

Hans Otto Tobler

sp. (kbf) i Almind-Viuf Pastorat i Haderslev Stift er afskediget fra den 31. oktober 2024.

UDNÆVNELSER

Anne-Birgitte Zoëga

sp. (oa) i Hvidovre Pastorat er ansat som sp. (kbf) i Raklev-Røsnæs Pastorat i Roskilde Stift fra den 1. oktober 2024.

Line Skjølstrup Lindquist

er ansat som sp. (kbf) i Rødbyhavn Pastorat i Lolland-Falsters Stift fra den 1. oktober 2024.

Ib Ehlers Jørgensen

sp. (kbf) i Mørkhøj Pastorat er ansat som sp. i Tårnby Pastorat i Københavns Stift fra den 1. september

2024. Til stillingen er knyttet forpligtelse til at betjene Psykiatrisk Center Amager (50%).

Anna Holm Bjerreskov

er ansat som sp. (oa) (50%) i Husum Pastorat i Københavns Stift fra den 1. oktober 2024.

Bertram Johann Eiriksson

er ansat som sp. (oa) (50%) i Husumvold-Tingbjerg Pastorat i Københavns Stift fra den 1. oktober 2024.

Theodora Nathan Harbsmeier

sp. i Ullerød Pastorat er ansat som sp. (oa) i Præstevang Pastorat i Helsingør Stift fra den 1. oktober 2024.

NAVNEÆNDRINGER

Lene Bruun-Kristensen

sp. (kbf) i Øse-Næsbjerg Pastorat har ændret navn til Lene Bruun-Lorenzen.

LEDIGE STILLINGER

Det fulde opslag på disse stillinger, kan ses på Jobportalen på www.praesteforening.dk

Sognepræst i Kristkirken, Vesterbro Sogn

GENOPSLAG

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst ved Kristkirken i Vesterbro Sogn, Vor Frue-Vesterbro Provsti er ledig til besættelse den 1. januar 2025 eller snarest derefter.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem den første tid i embedet.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 23. september 2024.

Sognepræst i Kregme-Ølsted Pastorat

En stilling som tjenestemandsansat sognepræst i Kregme-Ølsted Pastorat, Frederiksværk Provsti, er ledig til besættelse den 1. januar 2025 eller snarest derefter.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 23. september 2024.

Sognepræst i Sankt Catharinæ Pastorat

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst i Sankt Catharinæ Pastorat, Hjørring Søndre Provsti i Aalborg Stift er ledig.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 23. september 2024.

Sognepræst i Fredens Pastorat

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst i Fredens Pastorat, Aarhus Søndre Provsti er ledig til besættelse den 1. december 2024 eller snarest derefter.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 23. september 2024.

Sognepræst (oa) i Søborggård-Haralds Pastorat

Stillingen som overenskomstansat sognepræst i Søborggård-Haralds Pastorat, Gladsaxe-Herlev Provsti er ledig til besættelse den 1. januar 2025 eller snarest derefter.

Til stillingen er knyttet forpligtelse til at varetage provstens sognepræsteembede for så vidt angår hele stillingens beskæftigelsesgrad.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 23. september 2024.

Sognepræst (oa) i Sankt Pauls Pastorat, Aarhus

Stillingen som overenskomstansat sognepræst i Sankt Pauls Pastorat, Aarhus Domprovsti i Aarhus Stift er ledig til besættelse den 1. december 2024 eller snarest derefter.

Stillingen er en fuldtidsstilling. Stillingen er en 100% lokalfinansieret stilling, svarende til 37 timer.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 23. september 2024.

Konstitueret sognepræst i Grundfør-Haldum-Vitten Pastorat

Stillingen som sognepræst i Grundfør-Haldum-Vitten Pastorat, Favrskov Provsti skal besættes midlertidigt ved konstitution.

Konstitutionen, der er et barselsvikariat, sker i perioden den 21. oktober 2024 til og med den 9. februar 2025 med mulighed for forlængelse.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se hele stillingsopslaget.

Udløber den 23. september 2024.

Konstitueret sognepræst i Spentrup-Gassum-Asferg Pastorat

Stillingen som sognepræst i Spentrup-Gassum-Asferg Pastorat, Randers Nordre Provsti skal besættes midlertidigt ved konstitution.

Konstitutionen, der er et barselsvikariat, sker i perioden den 11. december 2024 til og med den 1. april 2025 med mulighed for forlængelse.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se hele stillingsopslaget.

Udløber den 23. september 2024.

Mere **tryghed** til dig og din familie

Som medlem af Præsteforeningen har du mulighed for at købe forsikringer, **tilpasset dine behov**, hos Tryg

Gode grunde til at vælge Tryg

- fordelagtige priser på forsikringer
- hurtig hjælp når du får en skade
- adgang til Tryg Plus fordele

Læs mere om dine muligheder under medlemsfordele på praesteforening.dk, eller ring til Tryg på tf. 70 33 25 25.

Scan koden
og få et
tilbud

Præstekraver

Vaskes og pipes. Poignetter vaskes.

Else Markussen

Svanevej 4, 7600 Struer

Tlf. 2298 6246

Mail: elsemarkussen2607@gmail.com

Præstekraver

Vaskes og pipes og Poignetter vaskes.

Anni Kant

Skovgårdsvej 16, 3., 2,

7500 Holstebro

Mobil 2087 9525

VIDSTE DU, AT »PRÆSTEN« ER TILGÆNGELIG FREDAG MORGEN PÅ FORENINGENS HJEMMESIDE?

Vil du være med til at støtte den grønne dagsorden og spare på papiret, så skriv til ddp@praesteforening.dk og afmeld den fysiske levering af bladet.

I stedet kan du læse »Præsten« på din tablet, hvor og hvornår du vil.

Du vil modtage en mail hver fredag med link til bladet.

Uddannelse til organist, kirkesanger og kirkekorleder

Basislinjer:

- Orgel
- Sang

Eksamenslinjer:

- Kirkemusiker med orgel og kortledelse
- Kirkemusiker med sang
- Kirkemusiker med sang og kortledelse

Kursusemner:

- Orgel og klaver
- Sang
- Kor og musikledelse
- Tværfaglige kurser

Kurser for ansatte i Folkekirken

Mere information og tilmelding på:
www.kirkemusikskole.dk

FOLKEKIRKENS

kirkemusikskoler

MAD NOK TIL ALLE

HØSTKOLLEKT 2024

I en urolig verden kan ingen tage høsten for givet. Folkekirkens Nødhjælp samler ind til dem, der ikke har mulighed for selv at høste.

At samle ind og dele ud er en måde at sige tak for høsten. Du kan være med.

MOBILEPAY: 64 64 64

NETBANK/GIRO: Reg.: 4183
Konto: 605 2800 Mrk: Høst

NØDHJÆLP.DK/HØST

Du giver. Mening.

KOLOFON

Den danske Præsteforening, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 35 26 05 55. Tlf. tid 10.00-15.00. Mail: ddp@praesteforening.dk Formand: Sognepræst Pernille Vigsø Bagge, Sjægten 30, Vormstrup, 9670 Løgstør. Tlf. 23 35 20 44. Ansvarsh. red.: Pastor Jakob Brønnum, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 53 60 84 96 • Artikler, debatindlæg og arrangementsmeddelelser (uge til uge) e-mailles som vedhæftet fil til redaktøren: red@praesteforening.dk • Deadline: Fredag 2 uger før udgivelsen • NB: Anmelderbøger sendes til Præsteforeningens Blad, Strandbygaard, Trykkerivej 2, 6900 Skjern • Annonceindrykning: Direkte til Den danske Præsteforening • Du skal selv kontakte Præsteforeningen, når du flytter – vi får ikke besked fra postvæsenet eller folkeregisteret • Hjemmeside: www.praesteforening.dk • Tryk: Strandbygaard, 6900 Skjern. ISSN 2596-822X • Kontrolleret oplag: 3.404 eksemplarer i perioden 2022-2023.

www.praesteforening.dk